

Yttrande över Remiss av Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om förslag på förordningsändringar som möjliggör ett mer effektivt främjande av icke-publik laddinfrastruktur

Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, har uppmanats att avge ett svar till rubricerad remiss.

Övergripande synpunkter

Tillgång till icke-publik laddning nära hemmet eller arbetsplatsen är viktigt för elektrifiering

De aktuella förordningsändringarna måste ses i ljuset av regeringens tydliga önskan att snabba på anskaffningen av laddbara vägfordon för att ta transportsektorn närmre satta klimatmål. VTI menar att ökad tillgång till icke-publik laddinfrastruktur i grunden är positivt för omställningen, men att offentliga resurser i form av subventioner bör fokuseras till områden där tillgänglig kunskap ger bäst chanser att nå önskvärd effekt.

En nyligen accepterad forskningsartikel (Kristoffersson m.fl. 2025) visar att tillgång till icke-publik laddning nära hemmet eller arbetsplatsen har betydligt större påverkan på sannolikheten att välja elbil eller laddhybrid jämfört med publik laddning inom 1 km från hemmet/arbetsplatsen. Effekten av att bo i ett kvarter där bostadsrättsföreningen har installerat laddinfrastruktur är nästan lika stor som effekten av att bo i småhus. Dessa forskningsresultat indikerar att förslaget kan få tydliga positiva effekter på benägenheten hos boende i hyres- eller bostadsrätt att köpa en elbil eller laddhybrid.

Mot denna bakgrund tillstyrker VTI förslaget att utvidga stödet till laddning för boende hos fastighetsägare med många fastigheter. Angående förslaget om stöd till investeringar i mindre transportintensiva verksamheter och för kundparkeringar vill VTI framhålla bristen på kunskapsunderlag. Ytterligare forskning krävs för att vägleda i denna fråga.

Stöd bör villkoras mot data över nyttjandegrad

VTI föreslår att utbetalt stöd villkoras mot tillhandahållande av data över laddinfrastrukturens nyttjande. Dessa data utgör i sin tur grund för av VTI efterfrågade utvärderingar av laddpunkters samhällsekonomiska kostnadseffektivitet. Betydelsen av laddpunkters placering och typ med avseende på nyttjandegrad och anskaffningen av laddbara vägfordon är särskilt angeläget att undersöka.

Bara inom stödet ”Ladda bilen” betalades under 2023 ett stödbelopp om ca 600 miljoner kronor. Skrivelsen framhåller att det ”råder enighet om att utbyggnadstakten för laddinfrastruktur behöver öka

om klimatmål ska nås”, men i frånvaro av evidensbaserat underlag riskerar detta bidrag absorbera resurser som annorlunda riktade kunde gett större effekt på vägtransporters omställning. Vidare uppfattar VTI skrivelsens formulering att ”utbyggnaden av publik, icke-publik och även så kallad semi-publik laddning är beroende av varandra och behöver ske parallellt” som vag och i avsaknad av ett perspektiv där medel bör prioriteras efter nytta.

Vikten av ett överskådligt regelverk

Förslaget innebär en förenkling av regelverket Klimatklivet som tidigare uppfattats som krångligt (Stelling & Brunner 2022). Ansökningar gällande icke-publik laddinfrastruktur som Naturvårdsverket idag hanterar under två separata stöd som kallas ”Ladda bilen” och ”Lokala klimatinvesteringar” föreslås samlas under en gemensam stödordning. Av förslaget framgår dock att det kvarstår svårigheter att förklara skillnader mellan stöd som hanteras av olika myndigheter samt gränsdragningen mot publik laddinfrastruktur.

VTI önskar i detta sammanhang framhålla vikten av att minimera rättslig osäkerhet samt komplexitet kring regleringar. Rättslig osäkerhet eller upplevd rättslig osäkerhet på grund av exempelvis komplexitet kan ha en hämmande effekt på användning av teknik (Nordin & Andersson 2022). VTI delar därför Naturvårdsverkets uppfattning att det finns ett behov av att göra en översyn av stödformerna och regleringen i sin helhet. VTI ställer sig också positivt till de informationsinsatser som föreslås gällande den nu aktuella ändringen.

Specifika synpunkter

Nedan följer specifika synpunkter på promemorians förslag:

- Naturvårdsverket presenterar ingen kvantifierad uppskattning av förslagets effekt på utsläpp av koldioxid samt Sveriges möjlighet att nå nationella klimatmål och åtaganden inom EU. Osäkerheten rörande behov av stöd samt lämpliga stödnivåer till olika aktörer är betydande. Därför ser VTI positivt på att Energimyndigheten föreslås få ansvar att sammanställa statistik på området. VTI ställer sig även positivt till Naturvårdsverkets förslag att utföra en utvärdering inom 3–5 år efter att förändringarna trätt i kraft. VTI anser det betydelsefullt att förslagets effekt med avseende på växthusgasutsläpp utvärderas och presenteras i anknytning till att Energimyndigheten presenterat statistiken.
- För elektrifieringen av vägburet gods kommer laddning vid depå med ett effektuttag som överstiger 23 kW bli betydelsefullt. VTI tillstyrker därför att förslaget inte anger något högsta möjliga bidragsbelopp för dessa laddpunkter.
- VTI noterar att Naturvårdsverkets förslag inte hanterar de hinder för samfällighetsföreningars möjligheter att söka stöd för installation av laddinfrastruktur som uppmärksammats av flera tidigare utredningar (bland andra SOU 2021:48 och SOU 2022:21)

I detta ärende har generaldirektören Tomas Svensson beslutat. Föredragande har varit forskningschef Peter Torstensson. Forskningsledare Ida Kristoffersson, forskningsassistent Emma Pakki, senior forskare Roger Pyddoke, senior utredare Petra Stelling och senior forskare Karin Thoreson har deltagit i beredningen.

Tomas Svensson
Generaldirektör
Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI

Referenser

Nordin, L., & Andersson, J. (2022). Regeringsuppdrag om elektrifieringen av transporter: digitaliseringens möjligheter att effektivisera och påskynda elektrifieringen av transporter – inklusive rättsliga förutsättningar.

Kristoffersson, I., Pyddoke, R., Kristoffersson, F. och Algers, S. (2025) Access to charging infrastructure and the propensity to buy an electric car, Transportation Research Part D Transport and Environment Volume 139, February 2025, 104588.

Stelling, P., & Brunner, S., 2022, Regeringsuppdrag om elektrifieringen av transporter -Kunskapsläget hos transportsektorns Nyckelaktörer, VTI rapport 1131.